

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

MECHANISMS OF STATE REGULATION OF INTELLECTUAL POTENTIAL IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

Інтелектуальний потенціал є ключовим чинником соціально-економічного розвитку, конкурентоспроможності держави та її інноваційного зростання. В умовах цифровізації відбуваються значні трансформації у формуванні, використанні та регулюванні інтелектуального потенціалу, що зумовлює необхідність вдосконалення державної політики в цій сфері. Дослідження сучасних науковців акцентують увагу на впливі цифрових технологій на освіту, науку та інноваційну діяльність, підкреслюючи необхідність розробки ефективних механізмів державного регулювання.

Метою статті є аналіз державного регулювання розвитку інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації, оцінка міжнародного досвіду та розробка рекомендацій щодо вдосконалення відповідних політик. Дослідження базується на системному підході, що охоплює нормативно-правові, економічні, інституційні та освітні механізми впливу держави.

Інтелектуальний потенціал розглядається через призму кількох концептуальних підходів: людського (знання, компетенції, творчі здібності), соціально-економічного (здатність суспільства до інновацій) та технологічного (використання ІКТ). Основними його складовими є людський капітал, інформаційні ресурси, технологічний потенціал та інституційне середовище. Цифровізація змінює методи навчання, розширює доступ до знань та формує нові вимоги до компетенцій.

У статті систематизовано основні механізми державного регулювання розвитку інтелектуального потенціалу, серед яких: нормативно-правове забезпечення (законодавче регулювання цифрової освіти, інтелектуальної власності, штучного інтелекту); інституційна підтримка (створення державних органів, фондів, програм для стимулювання цифрової трансформації); фінансово-економічні стимули (гранти, податкові пільги, інвестиційні програми для науки та освіти); освітні ініціативи (цифрова грамотність, модернізація освітніх програм, дистанційне навчання); інформаційно-комунікаційна політика (підвищення рівня цифрової обізнаності, відкриті дані).

Досвід ЄС, Німеччини, Швеції та Естонії демонструє ефективність комплексного підходу, що поєднує розвиток цифрової інфраструктури, державну підтримку освіти та інновацій, а також активну взаємодію між державою, бізнесом та науковими установами. Україна активно впроваджує цифрові реформи, зокрема через ініціативи Міністерства цифрової трансформації та проєкт «Дія», однак подальший розвиток потребує вдосконалення нормативної бази, розширення фінансування та адаптації передових практик.

Зроблено висновок, що ефективно державне регулювання інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації має базуватися на гармонійному поєднанні правових, економічних, освітніх та технологічних чинників. Впро-

вадження міжнародного досвіду сприятиме розвитку інноваційного середовища та зміцненню конкурентоспроможності України у цифровій економіці.

Ключові слова: механізми управління, публічне управління, інтелектуальний потенціал, розвиток, інновації, цифровізація.

Intellectual potential is a key factor in socio-economic development, competitiveness of the state and its innovative growth. In the conditions of digitalization, significant transformations are taking place in the formation, use and regulation of intellectual potential, which necessitates the improvement of state policy in this area. Research by modern scientists focuses on the impact of digital technologies on education, science and innovation, emphasizing the need to develop effective mechanisms of state regulation.

The purpose of the article is to analyze state regulation of the development of intellectual potential in the context of digitalization, assess international experience and develop recommendations for improving relevant policies. The study is based on a systemic approach that encompasses regulatory, economic, institutional and educational mechanisms of state influence. Intellectual potential is considered through the prism of several conceptual approaches: human (knowledge, competencies, creative abilities), socio-economic (society's ability to innovate) and technological (ICT use). Its main components are human capital, information resources, technological potential and institutional environment. Digitalization changes teaching methods, expands access to knowledge and forms new requirements for competencies.

The article systematizes the main mechanisms of state regulation of the development of intellectual potential, including: regulatory and legal support (legislative regulation of digital education, intellectual property, artificial intelligence); institutional support (creation of state bodies, funds, programs to stimulate digital transformation); financial and economic incentives (grants, tax breaks, investment programs for science and education); educational initiatives (digital literacy, modernization of educational programs, distance learning); information and communication policy (increasing the level of digital awareness, open data).

The experience of the EU, Germany, Sweden and Estonia demonstrates the effectiveness of a comprehensive approach that combines the development of digital infrastructure, state support for education and innovation, as well as active interaction between the state, business and scientific institutions. Ukraine is actively implementing digital reforms, in particular through the initiatives of the Ministry of Digital Transformation and the "Diya" project, however, further development requires improving the regulatory framework, expanding funding and adapting best practices.

It is concluded that effective state regulation of intellectual potential in the context of digitalization should be based on a harmonious combination of legal, economic, educational and technological factors. The implementation of international

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.43.22>

Волошин Р.В.

к. екон. наук, доцент,
заступник декана факультету економіки та управління з наукової роботи, доцент кафедри підприємництва і торгівлі,
Західноукраїнський національний університет
ORCID ID: 0000-0001-9425-1406

experience will contribute to the development of the innovation environment and strengthening the competitiveness of Ukraine in the digital economy.

Key words: *governance mechanisms, public administration, intellectual potential, development, innovation, digitalization.*

Постановка проблеми. Інтелектуальний потенціал є фундаментальною характеристикою розвитку суспільства, яка визначає рівень його конкурентоспроможності, економічного зростання та соціальної стабільності. В умовах цифровізації відбуваються суттєві зміни у підходах до формування та використання інтелектуального потенціалу, що зумовлює необхідність аналізу механізмів його державного регулювання. Важливим аспектом є оцінка впливу цифрових технологій на ефективність реалізації інтелектуального потенціалу та розробка відповідних регуляторних стратегій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика державного регулювання інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації активно досліджується сучасними науковцями. Зокрема, увага приділяється формуванню інтелектуального капіталу, цифровій трансформації освітніх процесів та ролі державної політики у створенні сприятливого середовища для інтелектуального розвитку. Стефанишин О. акцентує на необхідності адаптації освітніх систем до вимог цифрової економіки, підкреслюючи важливість розвитку людського капіталу для забезпечення національної конкурентоспроможності. Побережець О. В. розглядає вплив цифрових трансформацій на структуру інтелектуального капіталу підприємств, наголошуючи на необхідності державної підтримки у впровадженні інноваційних технологій. Дерев'янка В. М. досліджує нормативно-правові аспекти управління інтелектуальним капіталом, акцентуючи на необхідності вдосконалення законодавчої бази для стимулювання інноваційної діяльності.

Таким чином, сучасні дослідження підкреслюють важливість комплексного підходу до державного регулювання інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації, що включає реформування освітньої системи, підтримку інновацій та вдосконалення правового поля.

Мета статті – аналіз державного регулювання розвитку інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації, оцінка міжнародного досвіду та розробка рекомендацій щодо вдосконалення відповідних політик.

Виклад основного матеріалу. Інтелектуальний потенціал є фундаментальною характеристикою розвитку суспільства, яка визначає рівень його конкурентоспроможності, економічного зростання та соціальної

стабільності. У наукових дослідженнях існує кілька концептуальних підходів до розуміння інтелектуального потенціалу. Людський підхід – акцентує увагу на знаннях, компетенціях, творчих здібностях особистості. На думку Г. Беккера, розвиток людського капіталу є ключовим фактором соціально-економічного прогресу [12]. Соціально-економічний підхід – розглядає інтелектуальний потенціал як сукупність освітніх, професійних та культурних характеристик суспільства, які визначають його здатність до інновацій [6]. Технологічний підхід – акцентує увагу на впливі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на ефективність використання інтелектуального потенціалу.

За результатами досліджень О. Сидоренка [10], інтелектуальний потенціал складається з таких основних компонентів:

- людський капітал (освітній рівень, наукова та професійна підготовка, креативні здібності);
- інформаційні ресурси (доступність знань, баз даних, відкритих освітніх платформ);
- технологічний потенціал (наявність сучасних цифрових технологій для генерування та використання знань);
- інституційне середовище (система державного регулювання та політики у сфері інтелектуального розвитку).

Згідно з дослідженнями Т. Запорожця [5], цифровізація суттєво змінює підходи до формування та використання інтелектуального потенціалу. Основні її впливи:

- автоматизація освітнього процесу (розвиток онлайн-навчання, дистанційних курсів, адаптивних платформ на основі штучного інтелекту [11]);
- глобалізація знань (поширення відкритих наукових баз, цифрових бібліотек, платформ обміну інформацією (Google Scholar, ResearchGate) [8]);
- розвиток цифрової грамотності (впровадження програм з цифрових навичок та комп'ютерної грамотності на державному рівні [14]);
- інноваційні технології в управлінні знаннями (застосування big data, хмарних технологій, штучного інтелекту для збереження та аналізу наукових даних [7]).

Розвиток інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації потребує активного державного втручання та створення ефектив-

них механізмів регулювання. Це пояснюється необхідністю забезпечення доступності цифрових технологій, підтримки освіти та науки, стимулювання інновацій, а також захисту інтелектуальних прав у цифровому середовищі. Державне регулювання у цій сфері може здійснюватися через наступні ключові механізми.

Представлена таблиця систематизує ключові механізми державного регулювання розвитку інтелектуального потенціалу, враховуючи специфіку цифрової трансформації суспільства. Вона містить п'ять основних напрямів впливу держави: нормативно-правове забезпечення, інституційну підтримку, фінансово-економічні стимули, освітні програми та інформаційно-комунікаційну політику.

Нормативно-правове забезпечення є основою регуляторної діяльності, оскільки визначає правові засади цифровізації. Воно охоплює закони та підзаконні акти, що регламентують цифрову освіту, захист інтелектуальної власності та розвиток штучного інтелекту.

Інституційна підтримка передбачає створення спеціалізованих державних органів та платформ, що сприяють розвитку інтелектуального потенціалу. Прикладом є Міністерство цифрової трансформації України, а також інноваційні екосистеми, такі як Дія.City.

Фінансово-економічні стимули включають механізми, що стимулюють науково-освітні установи та бізнес-структури до впровадження цифрових технологій. Вони реалізуються через грантову підтримку, податкові пільги та пільгове кредитування.

Освітні програми відіграють ключову роль у формуванні цифрової грамотності населення та розвитку професійних компетенцій, необхідних для цифрової економіки. До цього напряму належать загальнонаціональні ініціативи, такі як Дія.Освіта.

Інформаційно-комунікаційна політика сприяє підвищенню рівня цифрової обізнаності та популяризації цифрових технологій

Таблиця 1

Ключові механізми державного регулювання інтелектуального потенціалу в цифрову епоху

Механізм	Зміст	Приклади реалізації
Нормативно-правове забезпечення	Прийняття законів та підзаконних актів для підтримки цифрової трансформації освіти, науки, інноваційної діяльності.	Законодавство про цифрову освіту та електронне врядування.
		Норми щодо захисту інтелектуальної власності в цифровому середовищі.
		Регулювання штучного інтелекту та цифрових платформ.
Інституційна підтримка	Створення спеціалізованих державних органів, фондів та програм для реалізації політики цифровізації та розвитку інтелектуального потенціалу.	Міністерство цифрової трансформації України.
		Агенції цифрового розвитку та центри підтримки стартапів.
		Дія.City як платформа для розвитку ІТ-компаній.
Фінансово-економічні стимули	Надання державної підтримки через податкові пільги, гранти, пільгові кредити для підприємств та науково-освітніх закладів.	Гранти на цифрові стартапи та освітні проекти.
		Податкові пільги для ІТ-компаній та інвесторів у сферу цифровізації.
		Пільгове кредитування університетів на впровадження цифрових технологій.
Освітні програми	Розвиток цифрової грамотності, перепідготовка кадрів, створення освітніх ініціатив та програм.	Обов'язкові цифрові компетенції у шкільній та університетській освіті.
		Дія.Освіта – освітні курси з цифрових технологій.
		Програми навчання цифрових навичок для держслужбовців.
Інформаційно-комунікаційна політика	Підвищення рівня обізнаності населення про цифрові технології, відкритий доступ до інформаційних ресурсів.	Загальнонаціональні кампанії з цифрової грамотності.
		Відкриті бази даних для науковців та освітян.
		Впровадження цифрових інноваційних хабів для обміну знаннями.

Примітка. Складено автором статті.

через освітні кампанії, відкриті бази даних і спеціалізовані інноваційні хаби.

Оцінка дієвості кожного з наведених механізмів державного регулювання демонструє, що їх реалізація повинна бути комплексною. Наприклад, ефективне нормативно-правове забезпечення без належної інституційної підтримки та фінансових стимулів не призведе до очікуваних результатів.

Особливу увагу варто приділити фінансово-економічним стимулам, адже без належного фінансування державні ініціативи у сфері цифрової трансформації залишатимуться декларативними. Водночас, інформаційно-комунікаційна політика може стати ефективним засобом популяризації цифрової грамотності серед населення.

Таким чином, державне регулювання розвитку інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації є багатограним процесом, що потребує скоординованої взаємодії між правовими, фінансовими, інституційними та освітніми механізмами. Ефективне застосування цих механізмів сприятиме не лише зростанню інтелектуального капіталу, а й забезпеченню конкурентоспроможності країни в умовах глобальної цифрової економіки.

Цифровізація є важливою складовою сучасного економічного та соціального розвитку, і вивчення міжнародного досвіду є ключовим для побудови ефективної стратегії цифрової трансформації в Україні. Розвинені країни, зокрема члени Європейського Союзу, мають досвід успішної інтеграції цифрових технологій у всі сфери суспільного життя, що дозволяє не лише підвищувати ефективність національних економік, але й створювати нові можливості для інноваційного розвитку.

Країни Європейського Союзу активно розробляють та впроваджують стратегії цифрового розвитку, які охоплюють ключові напрями інвестицій у цифрову інфраструктуру, освіту та інноваційні технології. Одним із найбільш значущих документів у цьому контексті є Європейська цифрова програма 2021-2027 [3]. Це стратегія, яка спрямована на стимулювання розвитку цифрових технологій у всіх країнах-членах ЄС і передбачає велику кількість інвестицій у цифрову інфраструктуру, покращення доступу до Інтернету, розвиток цифрових компетенцій громадян та підтримку інноваційних стартапів.

Зокрема, у рамках цієї програми ЄС планує інвестувати понад 8 млрд євро в цифрову інфраструктуру, зокрема в 5G-мережі, супутникові системи та підтримку використання штучного інтелекту (AI). Важливим аспектом є також програма Horizon Europe [4], яка перед-

бачає фінансування наукових досліджень у сфері цифрових технологій та сприяє розвитку інноваційних стартапів, зокрема в галузях, пов'язаних із штучним інтелектом, блокчейн-технологіями та кібербезпекою.

У Німеччині, для сприяння розвитку цифрових технологій, активно діє Ініціатива "Цифрова економіка" (Digital Economy), що фінансується через національний фонд цифрових інвестицій. За даними національної стратегії цифрової трансформації, з 2020 року країна інвестує у розбудову цифрової інфраструктури більше 3 мільярдів євро на рік.

Успішні країни, такі як Швеція та Естонія, реалізують стратегії, що включають співпрацю між державними органами, приватними підприємствами та науковими установами для розвитку інноваційних технологій і забезпечення цифрової трансформації.

В Естонії, відомій своєю інноваційною політикою у сфері цифровізації, державна програма e-Estonia передбачає інтеграцію всіх сфер життя в електронне середовище – від електронного врядування до цифрових медичних записів та електронних голосувань [13]. Завдяки ефективній співпраці уряду з приватними компаніями, країна досягла значних успіхів у цифровізації державних послуг, що дозволяє Естонії бути одним із лідерів у світі за рівнем цифрової інтеграції в публічному управлінні.

У Швеції уряд активно підтримує співпрацю бізнесу та наукових установ через платформу Vinnova – державну агенцію інновацій, що фінансує проекти, спрямовані на розвиток нових технологій і впровадження цифрових рішень у різних секторах економіки [15]. Шведська модель співпраці також акцентує увагу на освіті та перекваліфікації кадрів у зв'язку з швидким розвитком нових технологій, зокрема в сфері штучного інтелекту та Big Data.

Адаптація міжнародного досвіду в Україні потребує врахування національних особливостей, зокрема рівня цифрової інфраструктури, культурних аспектів та соціально-економічних умов. Україна повинна спрямувати зусилля на розбудову цифрової інфраструктури, а також на реформування освіти, щоб підготувати нове покоління фахівців, здатних ефективно працювати в умовах цифрової економіки.

Однією з важливих ініціатив в Україні є реформа цифровізації через створення Міністерства цифрової трансформації, яке впроваджує проект Дія [1]. Це ініціатива, яка об'єднує електронні послуги для громадян та бізнесу, включаючи цифрові паспорти, дер-

жавні реєстри та можливість онлайн-реєстрації підприємств. Крім того, Україна активно впроваджує стратегію цифрової освіти через платформу Дія.Освіта, що надає доступ до онлайн-курсів з цифрових компетенцій для всіх верств населення [2].

Іншим прикладом адаптації є розвиток 5G та Інтернету речей в Україні, де державні органи співпрацюють із провідними технологічними компаніями для впровадження нових інфраструктурних рішень [9]. Українські університети та наукові інститути активно розвивають дослідження в галузі штучного інтелекту та блокчейн-технологій, зокрема через проекти за підтримки міжнародних грантів та партнерств.

Міжнародний досвід у сфері цифровізації показує, що комплексний підхід до цифрової трансформації є ключовим фактором успіху. Україні варто адаптувати передові практики цифрового розвитку, зокрема шляхом розвитку цифрової інфраструктури, підтримки інновацій та активної взаємодії держави, біз-

несу та наукових установ. Інтеграція міжнародного досвіду може значно прискорити процеси цифровізації та сприяти формуванню конкурентоспроможної економіки на глобальному рівні.

Цифровізація публічного управління є одним із ключових напрямів модернізації державного сектору, спрямованим на підвищення ефективності, прозорості та підзвітності влади. Впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати адміністративні процеси, покращити доступ громадян до державних послуг та сприяти розвитку електронного врядування. Проте цей процес супроводжується низкою викликів, які можуть уповільнити або ускладнити цифрову трансформацію державного управління.

В таблиці 2 наведено основні перешкоди, що виникають під час впровадження цифрових технологій у публічному управлінні, а також їхній зміст.

Як видно з таблиці, цифровізація державного управління потребує комплексного під-

Таблиця 2

Виклики впровадження цифрових технологій у публічному управлінні

Виклики	Зміст
Технічні бар'єри	
Недостатня інфраструктура	У багатьох країнах, особливо в сільській місцевості, бракує доступу до швидкісного інтернету, що обмежує можливості впровадження електронних послуг. За даними Світового банку, цифровий розрив між міськими та сільськими регіонами залишається значним навіть у розвинених країнах.
Застарілі системи	У багатьох державних установах використовуються застарілі ІТ-системи, які потребують модернізації або повної заміни. Це ускладнює інтеграцію нових цифрових рішень та підвищує витрати.
Кібербезпека	З ростом обсягу цифрових даних державні органи стають більш вразливими до кібератак, що потребує впровадження надійних механізмів захисту інформації.
Кадровий дефіцит	
Нестача фахівців	У державному секторі не вистачає кадрів із необхідними компетенціями у сфері цифрових технологій. Наприклад, за оцінками Європейської комісії, близько 40% державних службовців у країнах ЄС потребують підвищення кваліфікації у сфері цифрових навичок.
Низька мотивація	Через низький рівень заробітних плат фахівці ІТ-сфери рідко прагнуть працювати в державному секторі, що уповільнює цифровізацію.
Проблеми підготовки	Впровадження цифрових технологій потребує безперервного навчання держслужбовців, однак програми підвищення кваліфікації часто відстають від реальних потреб ринку.
Спротив змінам	
Бюрократичні процедури	Традиційна система управління часто орієнтована на паперовий документообіг та формальні процедури, що ускладнює цифрову трансформацію.
Консерватизм держслужбовців	Багато працівників державного сектору не зацікавлені у впровадженні нових технологій через страх змін, додаткове навантаження та відсутність стимулів до освоєння цифрових навичок.
Правові обмеження	Чинне законодавство не завжди встигає за швидкими змінами у сфері цифрових технологій, що створює перешкоди для їхньої повноцінної реалізації.

Примітка. Складено автором статті.

ходу до подолання наявних викликів. Технічні бар'єри, такі як недостатній рівень цифрової інфраструктури та застарілі IT-системи, вимагають масштабних інвестицій у розвиток телекомунікаційної мережі, впровадження сучасного програмного забезпечення та посилення кібербезпеки.

Кадровий дефіцит є ще одним значним викликом, адже нестача кваліфікованих IT-фахівців у державному секторі стримує процес цифровізації. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробляти програми підвищення кваліфікації державних службовців, пропонувати конкурентні умови праці для IT-спеціалістів у державних установах та стимулювати молодих фахівців до роботи у сфері цифрового управління.

Окремої уваги заслуговує проблема спротиву змінам. Бюрократичні процедури, відсутність мотивації у держслужбовців до освоєння нових технологій та застарілі нормативно-правові акти можуть гальмувати процес цифрової трансформації. Подолання цих бар'єрів можливе через реформування законодавчої бази, впровадження стимулюючих механізмів для держслужбовців та проведення освітніх кампаній щодо переваг цифровізації.

Таким чином, ефективне впровадження цифрових технологій у публічному управлінні потребує скоординованих зусиль держави, бізнесу та суспільства. Комплексне вирішення технічних, кадрових та інституційних викликів сприятиме побудові сучасної, ефективної та прозорої системи державного управління, орієнтованої на потреби громадян та розвиток цифрової економіки.

Перспективами впровадження цифрових технологій у публічному управлінні є:

- підвищення ефективності управління;
- прозорість та підзвітність;
- підвищення рівня участі громадян;
- розвиток інноваційної екосистеми.

Використання великих даних (Big Data) дозволяє аналізувати великі обсяги інформації та приймати обґрунтовані рішення на основі реальних даних. Автоматизація процесів скорочує час на обробку документів, зменшує корупційні ризики та підвищує продуктивність роботи державних установ.

Впровадження блокчейн-технологій може значно підвищити прозорість державних процесів, зокрема у сфері публічних закупівель, реєстрації майнових прав та виборчих процесів. Електронні сервіси (наприклад, "Дія" в Україні) спрощують доступ громадян до адміністративних послуг та зменшують рівень бюрократії.

Цифрові платформи (наприклад, онлайн-петиції, електронні консультації)

сприяють залученню громадян до процесів ухвалення державних рішень. Використання штучного інтелекту (AI) може покращити персоналізацію державних послуг та забезпечити швидше реагування на потреби населення.

Співпраця держави, бізнесу та наукових установ у сфері цифровізації сприяє розвитку стартапів та впровадженню інноваційних рішень у публічне управління. Інвестиції у цифрову інфраструктуру (наприклад, розвиток 5G) створюють можливості для впровадження "розумних міст" та підвищення якості життя громадян.

Незважаючи на численні виклики, цифровізація публічного управління має значний потенціал для покращення якості державного управління та підвищення ефективності державних послуг. Для успішної реалізації цифрової трансформації необхідно усунути технічні та кадрові бар'єри, впроваджувати ефективні програми перепідготовки держслужбовців, а також розвивати нормативно-правову базу, що відповідатиме сучасним викликам цифрової епохи.

Висновки. Інтелектуальний потенціал є ключовим чинником розвитку суспільства, що визначає його конкурентоспроможність, економічне зростання та соціальну стабільність. Аналіз наукових підходів до трактування цього поняття свідчить про його багатомірність та взаємозв'язок із людським капіталом, інформаційними ресурсами, технологічним потенціалом та інституційним середовищем.

Цифровізація суттєво впливає на формування та використання інтелектуального потенціалу, змінюючи освітні процеси, підходи до управління знаннями, доступ до інформації та рівень цифрової грамотності населення. Вона також відкриває нові можливості для розвитку людського капіталу, розширюючи доступ до освітніх ресурсів і підвищуючи ефективність науково-дослідної діяльності. Водночас цифровізація ставить перед суспільством нові виклики, пов'язані з регулюванням цифрової безпеки, захистом інтелектуальної власності та створенням ефективних механізмів державного регулювання.

Державне регулювання відіграє важливу роль у розвитку інтелектуального потенціалу в умовах цифрової трансформації. Воно охоплює нормативно-правове забезпечення, інституційну підтримку, фінансово-економічні стимули, розвиток освітніх програм та інформаційно-комунікаційну політику. Взаємодія цих механізмів сприяє не лише зростанню інтелектуального капіталу країни, а й підвищенню її конкурентоспроможності в умовах глобальної цифрової економіки.

Досвід розвинених країн свідчить про необхідність комплексного підходу до цифрової трансформації, що включає розвиток цифрової інфраструктури, підтримку інновацій, створення сприятливого середовища для співпраці держави, бізнесу та наукових установ. Україна має можливість адаптувати ці практики, враховуючи національні особливості та соціально-економічні умови, що сприятиме ефективному розвитку інтелектуального потенціалу та побудові інноваційної економіки.

Попри значні переваги цифровізації, процес її впровадження супроводжується низкою викликів, серед яких технічні бар'єри, кадровий дефіцит, правові та етичні проблеми. Подолання цих перешкод потребує узгоджених дій з боку державних органів, освітніх інституцій, бізнесу та громадськості.

Таким чином, розвиток інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації є стратегічним завданням для сучасних держав, що потребує комплексного підходу, ефективної державної політики та міжнародного співробітництва. Впровадження сучасних цифрових технологій має стати ключовим інструментом для підвищення конкурентоспроможності країни, створення інноваційного середовища та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дія – Офіційний портал. URL: <https://diia.gov.ua> (дата звернення: 22.10.2024).
2. Дія.Освіта – Офіційний портал. URL: <https://education.diia.gov.ua> (дата звернення: 22.10.2024).
3. Європейська комісія. European Commission – Digital Strategy. URL: <https://ec.europa.eu/digital-strategy> (дата звернення: 22.10.2024).
4. Європейська комісія. Horizon Europe. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> (дата звернення: 22.10.2024).
5. Запорожець Т. Механізми публічного управління розвитком інтелектуального потенціалу в умовах цифровізації. Наукові перспективи. 2024. № 11(53). URL: <https://www.krok.edu.ua/ua/pro-krok/pidrozdili/navchalni/kafedra-upravlinskikh-tehnologij/naukovi-publikatsiji> (дата звернення: 22.10.2024).
6. Кравченко О. Інституціоналізація механізмів публічного управління розвитком інтелектуального потенціалу України в умовах цифровізації. Публічне управління та регіональний розвиток. 2021. № 1. С. 234–245. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=6ePnFOgAAAAJ&hl=ru> (дата звернення: 22.10.2024).
7. Ларіна Н., Потоцький М. Публічне управління розвитком інтелектуального потенціалу в умовах вступу до ЄС. Наукові перспективи. № 10(52). 2024. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/15972> (дата звернення: 22.10.2024).
8. Лупак Р. Л., Штець Т. Ф., Пришляк О. П. Інституціональні аспекти державного регулювання розвитку цифрової економіки України. Бізнес Інформ. 2020. № 1. С. 271–277. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=binf_2020_1_34 (дата звернення: 22.10.2024).
9. Міністерство цифрової трансформації України. Проект розвитку 5G в Україні URL: <https://thedigital.gov.ua/news/ukrayina-perehodyt-na-5g> (дата звернення: 22.10.2024).
10. Сидоренко П. Інформація в умовах цифровізації публічно-правового управління. Проблеми теорії та практики управління. 2023. № 3. С. 45–58.
11. Україна в умовах соціальної та цифрової трансформації: шляхи до відновлення національної інфраструктури / за ред. І. Петрова. Київ; Одеса: Фенікс, 2024. URL: [https://ippi.org.ua/ukraine-v-umovakh-sotsialnoi-ta-tsifrovoi-transformatsii-shlyakhi-do-stalogo-rozvitku-ta-povoennoi-v](https://ippi.org.ua/ukraine-v-umovakh-sotsialnoi-ta-tsifrovoi-transformatsii-shlyakhi-do-vidnovlennya-natsionalnoi-infrastrukturi/) (дата звернення: 22.10.2024).
12. Becker G. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education. University of Chicago Press, 1993. URL: <https://www.nber.org/books-and-chapters/human-capital-theoretical-and-empirical-analysis-special-reference-educational-third-edition> (дата звернення: 22.10.2024).
13. e-Estonia – The digital transformation of Estonia. URL: <https://e-estonia.com> (дата звернення: 22.10.2024).
14. Mechanisms of Public Administration of Intellectual Potential Development in the Conditions of Digitalization. Derzhavne upravlinnya udoskonalennya ta rozvytok. 2019. September. URL: https://www.researchgate.net/publication/336449508_MECHANISMS_OF_PUBLIC_ADMINISTRATION_IN_THE_FIELD_OF_DIGITAL_TRANSFORMATION (дата звернення: 22.10.2024).
15. Vinnova – The Swedish innovation agency URL: <https://www.vinnova.se/en> (дата звернення: 22.10.2024).